

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De president van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. A.P. Visser
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Hoofddirectie Financieel- Economische Zaken

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 19 april 2018
Betreft Verantwoordingsonderzoek Algemene Rekenkamer over jaarverslag IX
Financiën en Nationale Schuld 2017

Ons kenmerk
2018-0000062338

Uw brief (kenmerk)
18001168 R

Geachte heer Visser,

Hierbij ontvangt u – mede namens de staatssecretaris - mijn reactie op uw conceptrapport bij het jaarverslag IX Financiën en Nationale Schuld 2017. Met belangstelling heb ik kennisgenomen van uw rapport. De daarin opgenomen analyses en conclusies worden door mij herkend en gedeeld.

1. Financiële informatie

Ik neem met genoegen kennis van uw positieve oordeel over de rechtmatige totstandkoming en getrouwe weergave van de financiële informatie in het jaarverslag van het ministerie van Financiën en de Nationale Schuld 2017.

2. Bedrijfsvoering

2.1 Onvolkomenheden - kerndepartement

Aansturing van en toezicht op Belastingdienst

U concludeert dat er in 2017 een goede basis is gelegd voor het verbeteren van zowel de aansturing van en het toezicht op de Belastingdienst. Diverse maatregelen zijn in opzet beschreven, op onderdelen uitgewerkt en deels geïmplementeerd. De werking van de maatregelen moet de komende jaren gaan blijken.

Deze conclusie onderschrijf ik. Het jaar 2018 zal vooral in het teken staan van de werking en doorontwikkeling van het driehoeksmodel (eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer). Ter verbetering van de *checks and balances* binnen het ministerie is in 2017 een aantal maatregelen genomen. De topstructuur van het departement is uitgebreid met een plaatsvervangend SG en het Bureau BestuursOndersteuning (BBO) wordt uitgebreid en omgevormd tot een directie. Recent is het proces van het versterken van HD FEZ formeel afgerond. Het eigenaarschap van de SG zal in 2018 verder worden uitgebreid en doorontwikkeld. Tot slot is de aansturing van en toezicht op de Belastingdienst in 2017 verbeterd door het vaststellen van een nieuwe topstructuur voor de Belastingdienst.

Informatiebeveiliging kerndepartement

U concludeert dat de informatiebeveiliging bij het kerndepartement nog niet op orde is, door het ontbreken van voldoende governance en personele capaciteit. Uw conclusie deel ik. In 2017 is gewerkt aan het optimaliseren van de governance. Dit heeft onder andere geresulteerd in een CIO-stelsel waarin de rol- en taakverdeling binnen het departement is vastgelegd. Daarnaast wordt de Roadmap Privacy & (Cyber)Security 2018-2021 geformaliseerd. De Roadmap is de overkoepelende kapstok voor al het onderliggende beleid en activiteiten. In 2018 wordt de personele capaciteit voor informatiebeveiliging uitgebreid. Tot slot wordt de opvolging en monitoring van risico's vormgegeven door de inzet van tooling en feedbackloops.

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Ons kenmerk
2018-0000062338

2.2 Onvolkomenheden - Belastingdienst

De analyses en conclusies van de Algemene Rekenkamer worden door mij herkend en gedeeld. Ik volsta daarom hierna bij de verschillende onvolkomenheden met het maken van een enkele opmerking. De acties die door de Belastingdienst al eerder zijn ingezet - en die veelal een meerjarig karakter hebben - worden uiteraard voortgezet dan wel bijgesteld, zoals in geval van de herijking van de Investeringsagenda. Wat de Investeringsagenda betreft merk ik nog op dat ik de zorg van de Rekenkamer deel dat als de vernieuwing niet voortgaat en de werkpakketreductie stagneert, de continuïteit van de belastingontvangsten in het geding kan komen. Alle aandacht en energie is er op gericht deze situatie te voorkomen.

Managementinformatie Belastingdienst

U concludeert dat er verdere stappen zijn gezet om de managementinformatie bij de Belastingdienst te verbeteren, maar wijst ook op de benodigde aanpassingen in het administratieve systeem. In uw rapport koppelt u de onderwerpen managementinformatie en sturing nadrukkelijk aan elkaar.

Ik ben het daarmee eens. Sturing en managementinformatie beïnvloeden in onderlinge wisselwerking de (financiële) beheersing van de Investeringsagenda, de modernisering van het IV-landschap, het personeelsbeheer, alsmede de dagelijkse aansturing van de primaire processen. De nieuwe topstructuur is een belangrijke stap op weg naar betere sturing. Herontwerp van de bedrijfsprocessen, aanpassing van de informatiesystemen en opbouw van checks and balances binnen de Belastingdienst moeten de problemen uiteindelijk oplossen.

Sturing en beheersing Investeringsagenda Belastingdienst

U concludeert dat het sturings- en beheersingsinstrumentarium voor de Investeringsagenda nog niet voldoende is ontwikkeld.

In 2018 zal een verdere uitwerking en implementatie hiervan plaatsvinden. Ook werkt de Belastingdienst aan een systematische en gestructureerde rapportage en verantwoording (zowel voor interne doeleinden als externe doeleinden ten behoeve van de Tweede Kamer) over de voortgang en de resultaten van de Investeringsagenda. In de aprilbrief wordt de Kamer geïnformeerd over de vervolgaanpak van de Investeringsagenda.

Strategisch personeelbeleid Belastingdienst

U concludeert dat er nog geen sprake is van een toereikende sturing en beheersing van de instroom, doorstroom en uitstroom van personeel. Ook

ontbreekt het nog aan voldoende informatie over de benodigde formatie en de vereiste kennis en expertise.

Met de implementatie van de nieuwe topstructuur zijn de taken en verantwoordelijkheden van het management in de uitvoering van het personeelsbeleid helder belegd. Daarnaast stellen de afzonderlijke dienstonderdelen van de Belastingdienst een organisatie- en formatierapport op. Deze rapporten geven inzicht in de beoogde formatie en de vereiste kennis en expertise.

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Ons kenmerk
2018-0000062338

Legacy IT Belastingdienst

U concludeert dat het programma Modernisering IV-landschap in 2017 vooruitgang heeft geboekt. De uitvoering van het programma wordt echter wel vertraagd door de ontoereikende businesscases en het ontbreken van batenmanagement. U beveelt aan de baten van de projecten op realistische wijze in beeld te brengen en deze uitkomsten vervolgens - in samenspraak met de lijn - te gebruiken voor het prioriteren van de uit te voeren projecten.

De aanbeveling onderschrijf ik. De aanpak in 2018 richt zich vooral op het programmamanagement binnen de Belastingdienst: een zwaarder ingerichte centrale sturing, een betere onderbouwing van de businesscases en het nauw betrekken van de belangrijkste gebruikers bij de vernieuwing van de applicaties.

Bedrijfscontinuïteitsbeheer Belastingdienst

U concludeert dat het bedrijfscontinuïteitsbeheer bij de Belastingdienst - ondanks verbeteringen - nog te beperkt is ingericht. Gelet op de beperkte capaciteit en de lange doorlooptijden voor het uitvoeren van de benodigde impactanalyses, beveelt u aan bij de Business Impact Analyses prioriteit te geven aan de onderdelen voor het beheersen van crises.

Aan deze aanbeveling zal de Belastingdienst gehoor geven.

M&O-beleid kleine belastingmiddelen

U oordeelt positief over de gezette stappen en verwacht in 2018 een verdere verbetering bij het zichtbaar maken van de keuzes die ten grondslag liggen aan de handavingsplannen voor de verschillende belastingmiddelen.

In 2018 wordt het M&O-beleid voor alle kleine belastingmiddelen opgezet en uitgevoerd volgens de nieuwe werkwijze, waarbij de handavingskeuzes en uitkomsten hiervan inzichtelijk worden gemaakt.

2.3 Aandachtspunten - kerndepartement

IT-beheer kritieke informatiesystemen Nationale Schuld

U constateert zichtbare verbeteringen in het verder verbeteren van het IT-beheer. De beheerprocessen voldoen echter nog niet aan alle daaraan te stellen eisen.

Ik onderschrijf uw conclusie. Het General IT Control project - dat in 2017 is gestart om opzet en bestaan van de beheersmaatregelen te implementeren - gaat door met de borging van de activiteiten in 2018. Omdat er sprake is van opbouw en gefaseerde migratie naar de externe hostingomgeving, is de Auditdienst Rijk gevraagd om mee te kijken naar de opzet van de omgeving. Ook kijkt de Auditdienst Rijk daarbij naar het bestaan en de werking van generieke IT-beheermaatregelen. Daarnaast wordt in de lopende reorganisatie van de directie Bedrijfsvoering - waar de afdeling IT-Specials deel van uitmaakt - ook aandacht besteed aan de adequate invulling van de rol van opdrachtgever en het uitvoeren

van toezicht.

Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken

Personeelstekorten

U beveelt met betrekking tot de personeelstekorten aan om samen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de toekomstbestendigheid van de financiële functie in kaart te brengen door de ambities af te zetten tegen de formatie, in kwantitatieve en kwalitatieve zin en daarbij afspraken te maken over de onderlinge taakverdeling.

Ik onderschrijf uw aanbeveling en onderneem reeds maatregelen om de toekomstbestendigheid van de financiële functie te verstevigen. De kwaliteit van de financiële functie heeft de continue aandacht door reguliere activiteiten zoals het Financial Traineeship, het opleiden via de Rijksacademie voor Financiën, Economie en Bedrijfsvoering en de tweejaarlijkse rijksbrede inventarisatie naar de omvang van de financiële functie. Ook heb ik de Auditdienst Rijk gevraagd om een vraggestuurd onderzoek naar de kwaliteit van de financiële functie uit te voeren. Het onderzoek behelst een kwalitatieve beschrijving van de inrichting per departement, waarbij ook het besturingsmodel en de gevolgen van de wijzing van de Comptabiliteitswet worden betrokken. De resultaten van het onderzoek zullen in 2018 bekend zijn. Aan de hand van de resultaten zal ik een overkoepelende analyse uitvoeren. Afhankelijk van de resultaten zie ik of en welke acties noodzakelijk zijn.

Ons kenmerk
2018-0000062338

Wet aansprakelijkheid kernongevallen

U merkt in uw rapport op dat de ramingen van de maximale schade van de hogefluxreactor en de lagefluxreactor in Petten gedateerd zijn en - in ieder geval voor wat betreft de hogefluxreactor - onvoldoende zijn voor de verwachte maximale schade in geval van een kernongeval. Verder beveelt u aan te zorgen voor een systeem van periodieke herwaardering dan wel indexatie van de raming van de maximale schade in geval van een kernongeval. Dit om het risico op onderverzekering van de aansprakelijkheid te beperken.

Ik ben al enige tijd bezig om de aansprakelijkheidsbedragen voor de Nederlandse kerninstallaties te herzien op grond van een nog in werking te treden wijziging van het Verdrag van Parijs. Voor de installaties Covra, URENCO en TU Delft zijn naar aanleiding hiervan de aansprakelijkheidsbedragen reeds aangepast. Voor de hogefluxreactor in Petten is de verwachting dat dit jaar een nieuw aansprakelijkheidsbedrag kan worden vastgesteld. De lagefluxreactor in Petten wordt ontmanteld; dit wordt waarschijnlijk dit jaar afgerond. Ik zal de komende tijd bezien of een systeem van periodieke herwaardering dan wel indexatie van de raming van de maximale schade in geval van een kernongeval kan worden geïntroduceerd.

2.4 Aandachtspunten - Belastingdienst

Beheersing massale processen

U concludeert dat de Belastingdienst in 2017 bij de ketens vennootschapsbelasting, inkomensheffing, loonheffing en omzetbelasting de vereiste controles heeft uitgevoerd om te borgen dat de verwerking van gegevens en de overdracht van gegevens tussen de systemen in de keten inhoudelijk juist zijn en tijdig en volledig plaatsvinden. Geconstateerd is echter dat bij verschillende processen de uitvoering van verbijzonderde controles een wisselend beeld geeft, reden om het als (nieuw) aandachtspunt te handhaven.

De Belastingdienst onderkent dit en - conform de nieuwe topstructuur - is de lijnorganisatie verzocht hier in 2018 nadrukkelijk aandacht voor te hebben.

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Interne fiscale beheersing

U constateert dat de Belastingdienst heeft gekozen voor een gedegen aanpak en verwacht dat dit betekent dat het nog een jaar duurt voor er sprake zal zijn van een uitgewerkt tax control framework.

De Belastingdienst continueert zijn inspanningen om te komen tot een werkend tax control framework.

Ons kenmerk
2018-0000062338

3. Beleidsresultaten

U oordeelt dat de beleidsinformatie in het jaarverslag van het ministerie van Financiën en de Nationale Schuld 2017 deugdelijk tot stand is gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

Ik neem met genoegen kennis van uw positieve oordeel over de beleidsresultaten.

Hoogachtend,

De minister van Financiën,

W.B. Hoekstra